

נועם שיח

מאת אב"ד סאנטוב שליט"א

הקב"ה מבקש רק דבר אחד

חקת תשפ"ה

מכון אפריון לשלמה

לייקווד תשפ"ה

כל הזכויות שמורות

למכון אפריון לשלמה

להוצאת שיחות הרב שלמה זלמן פרידמן שליט"א
אב"ד סאנטוב - לייקווד

הרב פנחס בידרמן - הרב נתן נטע פרוש

9996551.z@gmail.com

לקבל גליונות, לנדב גליונות, ולהערות
נא לפנות להנ"ל

קונטרס זה נתנדב

לרגל שמחת הנשואין של החתן היקר והנחמד, יקר רוח,
עדין המידות, אהוב למעלה ונחמד למטה

החתן ליפא מיללער נ"ו

מחשובי מתפללי ביהמ"ד סאנטוב בלייקווד

נדבת

ואחיו הב' מנחם
מנדל מיללער נ"ו

החתן ליפא מיללער נ"ו

בורא עולם בקנין השלם זה הבנין

הקב"ה מבקש רק דבר אחד

זאת חקת התורה, וברש"י: אין לך רשות להרהר אחריה (במדבר י"ט, ב')

הגאון רבי ארי' לייב גורביץ זצ"ל ראש ישיבת גייטסהד אמר פעם, שהסיבה שדמא בן נתינה קיבל פרה אדומה כשכר על כיבוד אב, זהו מפני שגם כיבוד אב צריך לשמור כמו חוקה שאין לך רשות להרהר אחריה...

בספר "עטרת ישועה" כ' לבאר הקשר שבין פרה אדומה לכיבוד אב ואם, וכמו שיאמרו חז"ל שלאחר שדמא בן נתינה כיבד את אביו, נולד בעדרו פרה אדומה שקונה ממנו בהון רב.

דהנה בפסוק נאמר "זאת חוקת התורה", וברש"י הביא פירושו "גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה".

והנה בענין כיבוד אב ואם, רבים והמונים יאמרו כי אין ביכולתם להשגיח על הוריהם ולפרנסם, יען כי גם להם בנים וצריכים להשגיח על הדור הבא אחריהם, אולם לא זהו הדרך הנכון לעבוד רק עבור הדורות הבאים, אלא הדרך הנכון הוא להשגיח על הדורות הקודמים, דהיינו על האב והאם לפרנסם לעת זקנתם.

וזהו זאת חוקת התורה, כי חוק הוא לישנא דמוזנא (ביצה ט"ז ע"א), ולימודה לנו התורה דרך בעיני פרנסה, גזירה היא מלפני, שגזירת התורה להשגיח על הדור שלפנים, היינו לפרנס אב ואם, אף כי המה מדור העבר, ואין לך רשות להרהר אחריה, שאין לו לאדם לפטור את עצמו בתירוץ שיש לו דור ג"כ לפרנס אחריה, היינו בניו. ולזה אמרו חז"ל בדמא בן נתינה שקיים מצות כיבוד אב ונולדה לו פרה אדומה בעדרו, יען כי בענין פרה אדומה מרומז ענין כיבוד אב ואם.

בספר תנא דבי אליהו רבה (פרק כ"ז) מובא לשון נורא "אין הקב"ה מבקש מן האדם, רק שיכבד אב ואם ויתירא מהם". מה הקב"ה מבקש מאתנו? הקב"ה אינו מבקש מאתנו רק דבר אחד — שנכבד את אבינו ואת אמנו.

מסופר, שפעם הביא הרב ויצמן (רב בית כנסת בברונזויל) לכ"ק אדמו"ר מלויבאוויטש זצ"ל (יומא דהילולא חל ביום ג' תמוז) ב'יחידות' מכתב בכתב ידו של אביו של הרבי הרה"ק רבי לוי יצחק, כשהרבי ראה את כת"י של אביו, קם הרבי מיד מלוא קומתו לכבוד אביו...

בגמ' (עו"ז דף כ"ג ע"ב) מסופר שהחכמים בקשו מדמא בן נתינא אבן שחסרה מאבני החושן, ומיאן למכור להם הואיל ומפתח האוצר היתה מראשותיו של אביו ולא רצה להעירו משנתו. ובתוס' שם (כ"ד ע"א ד"ה ואבני, בשם הירושלמי מס' פאה פ"א ה"א) מבואר, שאותה אבן היתה אבן ה"ישפה" של בנימין. ולכאורה יש להעיר, מאחר ודבר זה לא הוזכר בגמרא, מניין שהיתה זו אבן ה"ישפה".

וביאר המשך חכמה בדרך דרש, שהואיל ועל ידי אותה אבן למדנו כיבוד אב מהו, הבה נחקור מי מבין השבטים ראוי שילמדנו מהו כיבוד אב, מראובן ועד אחרון בני השפחות לא ניתן ללמוד זאת, שהרי בגין מכירת יוסף שנתבצעה על ידם נגרם ליעקב צער גדול ועצום, אף מיוסף לא ניתן ללמוד כיבוד אב, שכן על ידי מעשיו נתגלגל הדבר ונגרם לאביו צער, היחיד שלא היה במכירת יוסף ולא גרם צער לאביו הוא בנימין, על כן הדעת נותנת שאבנו של בנימין ה"ישפה" תלמדנו כיבוד אב...

סיפר הרה"ח ר' יוסף מאיר האס הי"ו ששמע מהרה"ח ר' מנחם אליעזר מוזס שליט"א, ששמע מהרה"ק ה"חכמת אליעזר" מסערט וויז'ניץ זצוק"ל, שכאשר היה הגבאי נכנס מדי יום לחדר

מרן ה"אהבת ישראל" מוויז'ניץ זי"ע להגיש לו דבר מאכל, כבר ידעו הגבאים שאם בנו הרה"ק ה"אמרי חיים" נמצא בקודש פנימה, הם אינם מגישים בעצמם את האוכל לפני ה"אהבת ישראל", אלא ה"אמרי חיים" היה ניגש אליהם בפתח החדר, לוקח מידם את המגש והוא מגישו לפני אביו, כדי לקיים מצוות כיבוד אב.

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א סיפר פעם שסיפר לו גיסו מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל סיפור מופלא שהתרחש בתקופת דודו מרן ה"חזון איש" זצ"ל.

איתא בגמרא (קידושין דף ל"א ע"ב), אמר רב יעקב בר אבובא לאביו, כגון אנא דעד דאתנא מבי רב, אבא מדלי לי כסא ואמא מזוגה לי, היכי איעבד, א"ל מאמך קביל ומאבוך לא תקבל, דכיון דבר תורה הוא חלשה דעתיה. והיינו, שכאשר הבן חוזר מהישיבה ואביו ואמו מוזגים לו כוס לשתות, מהאמא מותר לקבל ומהאבא לא, כיון שהוא – האב – בן תורה, חלשה דעתיה אם הבן ישתה ממנו.

וסיפר הגר"ח קנייבסקי, שפעם כאשר חזר מהישיבה, מזג לו אביו מרן בעל ה"קהילות יעקב" זצ"ל כוס תה רותח, ומרן ה"חזון איש" זצ"ל אמר לו שלא ישתה, כי כך כתוב בגמרא. והסביר הגר"ח, שלמרות שאביו הסטייפלער היה מענוותני ארץ, ואם כן איך אפשר לומר שיקפיד אם ישתה מהכוס שמזג לו, אבל כיון שבגמרא כתוב שתלמיד חכם עלול להקפיד, אזי שכלו ומוחו של הסטייפלער זצ"ל מכוונים בענין זה על פי הגמרא...

סיפר לי הרה"ג ר' מאיר ברוך שטיין שליט"א בעמח"ס "דער קוואל פון חיזוק", שראה פעם בספר ישן, שמחבר הספר מבקש מהאברכים להיות "פרום", וכותב, "אויב ענק וועלן נישט זיין פרום, איז ווען איר וועט ווערן עלטער, וועלן אייערע קינדער ענק נישט אנקוקן, אויב ענק וועלן זיין פרום, איז כולי האי ואולי" [אם לא תהיו "פרום", אז כשתזדקנו הילדים שלכם לא יסתכלו עליכם כלל, ואם כן תהיו "פרום", אז כולי האי ואולי]...

מסופר על הגה"צ רבי סלמאן מוצפי זצ"ל שלמד בצעירותו עם הגה"צ רבי צדקה חוצין זצ"ל במסכת קידושין, וכשהגיעו לסוגיא העוסקת בדיני כיבוד אב (דף ל') למדו בעיון את הסוגיא, ולבסוף סיכמו את המפרשים והפוסקים סביב הסוגיא.

בסיכום הלימוד פנה אליו רבי צדקה בשאלה, כשאמך עוברת בבית, האם אתה עומד מפניה. השיב לו רבי סלמאן, לא אכחד ממך, אני עומד אך בהבלעה ולא בעמידה מלא הקומה, מחשש לחוכא.

הרב צדקה לא הרבה לחשוב, וסגר מיד את הגמרא, ונענה ואמר "היום לא נמשיך ללמוד, לא יתכן ללמוד ולא לקיים, והיה אם מחר תתקן את הדבר, נחזור ללמוד", ומאותו היום – מסיים רבי סלמאן מוצפי – התחלתי לנהוג לעמוד מלא קומתי בפני אמי, ולמחרת אותו היום בבואי אליו, אמרתי לו כי הדבר תוקן, ואז נאות להמשיך וללמוד אתי...

הרה"ק ה"אמרי אמת" מגור זי"ע אמר בשם אביו ה"שפת אמת" זי"ע, שהמצוה הראשונה שאדם מתחייב בה כשנעשה בר חיובא – היא קריאת שמע של ערבית, שעליו נאמר (ברכות דף י"ג ע"א) "מקבל עליו עול מלכות שמים תחילה ואחר כך עול מצוות", ולפיכך המשנה פותחת (ריש ברכות) בדין קריאת שמע של ערבית, שזו מצוה ראשונה שמתחייב בה. וה"בית ישראל" זי"ע אמר, שקריאת שמע של ערבית יש בזה דעות חלוקות אם היא מדאורייתא בלילה דוקא, אבל מצות כיבוד אב היא לכל הדעות מדאורייתא, והיא מצוה ראשונה שמתחייב בה מיד כשנעשה גדול. ואולי יש עצה לצאת ידי שניהם, כשאביו יצוה עליו לקרוא קריאת שמע של ערבית, ואז יקיים שני המצוות במעשה אחד...

מספר הרה"ח ר' מנחם אליעזר מוזס שליט"א: בהלוויית הרבנית ציפורה ע"ה אמו של מרן ה"אהבת ישראל" מוויז'ניץ זי"ע, בהעלאת ארונה לארה"ק ביום ז' בכסלו תש"ל, סיפר לנו הרבי ה"אמרי חיים" זי"ע "ביי איר לווייה, האט מיין טאטע יאמערליך געוויינט" (בהלווייתה - י"ט באדר א' תרפ"א - בכה אבי הק' בכיות נוראות), אאמו"ר ספק כפיו ביגון קודר ואמר שוב ושוב: 'אזא אבידה, אזא אבידה'...

כשחזרנו הביתה אחרי ההלוויה, שוחחנו בינינו האחים והאחיות בפליאה על העובדה שאבינו הק' בכה כל כך, והרי תמיד היה רגיל בפיו לומר, שחתונה אף פעם לא שימחה אותו ואילו לווייה אף פעם לא העציבה אותו, והנה כאן בכה מאד ולא מצא נוחם לנפשו, עד שגם בהגיעו הביתה המשיך לספוק כפיו בצער רב ואמר לעצמו: אזא אבידה, אזא אבידה...

כששאלנו אותו על פשר הבכיה הרבה, נענה אבי הק' והשיב:
 "פארוואס פארשטייט איר נישט? אזא אבידה פון מצוות כיבוד
 אם" (למה אינכם מבינים? כזו אבידה של מצוות כיבוד אם)...

וכן מסופר על הרה"ק ר' אברהם מקאליסק זי"ע, שכשנפטרה
 עליו אמו בזקנה מופלגת התאבל עליה מאד, לשאלת המקורבים
 מה פשר הענין, השיב: "לא עליה אני כל כך מתאבל, אלא על מצות
 כיבוד אם שהלכה ממני".

בתו של ה"אמרי אמת", מרת מאטיל, נכנסה לחדר אביה
 הרבי, ה"אמרי אמת" הבחין ששרוול שמלתה אינו מגיע ממש עד
 לכף היד, שאל: "האם חסר לאמא בד? יש לי במגירתי שארית בד
 של קפוטה, ניתן להוסיפה לשרוול", ותוך כדי דבריו הוציא את
 השארית ונתן לה. מיד לקחו זאת ותפרו לשמלה, אף שהצבע וסוג
 הבד לא היו כלל ממין הבגד, ולא זו בלבד שהיא קיימה את דברי
 אביה מיד, אלא אף התפארה בכך שיש בשרוולה מהבגד של אביה.

איתא בחז"ל (מס' ב"ב דף קכ"ג ע"ב) אין עשו נופל אלא ביד
 זרעה של רחל. וביאר הגה"צ רבי שלמה זלמן עהרנרייך הי"ד
 אבד"ק שאמלויא טעם הדבר (אגרות לחם שלמה ברוקלין תשנ"ד ע'
 רכ"ח), דהנה עשו יש לו זכות כיבוד אב ואם כמבואר במדרש בכמה
 מקומות, עיין מדרש רבה (פ' כי תשא) "בן יכבד אב" (מלאכי א', ו'): זה
 עשו, ועיין במדרש תנחומא (ס"פ קדושים), ובמד"ר (דברים פ"א)

בפסוק (דברים ב', ג'): רב לכם סוב את ההר הזה, דלכן לא היו יכולין להזדווג לעשו, לפי שכיבד אבותיו שקבורין בהר הזה.

ובמסכת מגילה (דף ו' ע"א) ובמד"ר (תולדות, פס"ז) על הפסוק (ישעיה כ"ו, י'): יוחן רשע בל למד צדק בארץ נכוחות יעול ובל יראה גאות ה', ומפרש המדרש, יצחק אמר יוחן עשו, א"ל הקב"ה רשע הוא, אמר יצחק בל למד צדק, בתמיה, הכי לא כיבד את הוריו, א"ל הקב"ה בארץ נכוחות יעול, עתיד הוא לפשוט ידו בבהמ"ק, אמר לו א"כ השפיע לו שלוח בעוה"ז ובל יראה גאות ה' לעתיד לבא עיי"ש. ובספר חסידים (סי' שמ"א) כ', דעשו קיים כיבוד אב במסירות נפש, מבואר דלעשו עומד לו זכות כיבוד אב ואם, ע"כ שאר השבטים שציערו את יעקב במכירת יוסף אינו נופל בידם, רק ביד זרעו של רחל שיוסף ובנימין קיימו כיבוד אב עכ"ד.

בשבת שבתוך ה'שבעה' להסתלקות הגה"ק ה"ישועות משה" מוויז'ניץ זי"ע, אחר תפילת ליל שבת קודש, פנה מרן הרבי שליט"א לברך ב"גוט שבת" את בני המשפחה ששהו בבית אביו הרבי זי"ע.

בהיכנסו, פנה תחילה ואיחל "גוט שבת" לאחותו הבכירה הרבנית הצדקנית מסקווירא ע"ה והפטיר "עד עתה היתה לי מצוות כיבוד אב, אולם מעתה נותרה לי המצוה של 'ואת' – לרבות' (מס' כתובות דף ק"ג ע"א), על כן מבקש אני לכבדך לפני שאר בני המשפחה" (עיי' מס' ע"ז דף י"ז ע"א ו"ברכי יוסף" סי' ר"מ סקי"ז).

בגליון "השגחה פרטית" מובא סיפור נפלא שסיפר אחד: מאז הניתוח שעברה אמי שתחי', אנחנו מקיימים תורנות בין האחים מי יבוא לשהות עמה בשבת קודש, ביום חמישי שעבר התקשר אלי אחי שהיה אמור לשמש בתורנות באותה שבת, ואמר בהתנצלות גדולה שהוא אינו יכול לנסוע לבני ברק לשבת זו והוא מבקש שאחליף אותו, הסכמתי בחפץ לב והודעתי בבית שאנחנו נוסעים לשבת, ב"ב שתחי' הסכימה מיד, וכך מיהרנו לארוז מזוודות וחבילות, יצאנו לתחנה של "שפע חיים" בעיה"ק ירושלים והמתנו לקו 422, התחנה היתה עמוסה, וכשקו 422 הגיע, הוא כבר לא העלה אנשים, מפני שבתקופה זו מעלים עד עשרים נוסעים (תקופת הקורונה). חיכינו לאוטובוס הבא, וגם הוא כקודמו עבר על פנינו.

ראו הממתנים שזה המצב, והחליטו לילך להתחנות הקודמות, הלכנו לרחוב מנחת יצחק, ומשם לרחוב אוהל יהושע, עד שהגענו לתחנה ברחוב פתח תקווה, התחנה הלכה והתרוקנה, ואני אמרתי לב"ב כי אני מאמין באמונה שלימה שבזכות מצוות כיבוד אב ואם שאנו מקיימים בנסיעה זו, לא נצטרך להטלטל לתחנות אחרות.

בסופו של דבר נשארנו רק אנחנו ויהודי נוסף ובתו, הוא פנה אלינו ואמר, אני צריך לשלוח את בתי לבני ברק, ואני רואה שאין כל אפשרות לנסוע באוטובוס, אני רוצה להזמין מונית, אך הבעיה היא שאי אפשר לשלוח כך ילדה לבד, אני מבקש מכם טובה שתסכימו להתלוות אליה, המונית כמובן על חשבוני...

הרה"ג מנחם מענדיל יואל אדלר שליט"א מביא ברשימותיו, ששמע שמועה שהרה"ק ה"אמרי חיים" מוויז'ניץ זי"ע סבר שקיבל

מאת הרה"ק ה"מנחת אלעזר" ממונקאטש זי"ע ברכה לאריכות ימים, כי כשראה ה"מנחת אלעזר" כיצד ה"אמרי חיים" משמש את אביו ה"אהבת ישראל" כגבאי ולא כבן, ממש כעבדא קמיה מריה, פנה אליו המנח"א ואמר לו: ויילחוביצער רב, אייער ברכה שטייט שוין אין די תורה, כבד את אביך... למען יאריכון ימיך!... (קשר איתן)

סיפר מרן הגר"ח ק"זצ"ל, שהוא זוכר שהגה"ק ה"חזון איש" זצ"ל היה עולה כל יום אל אמו, ומדבר עמה חצי שעה, ומספרים סיפורים שהיו בקוסבה (בה נולד החזו"א), והדבר היה פלא בעיניו, שהחזו"א מקדיש מזמנו לסיפורים, כי כל כך היתה חשובה בעיניו של החזו"א מצות כיבוד אם, עד שהקדיש לכך זמן רב...

עוד סח הגר"ח ק"ז: אמי ע"ה סיפרה לי פעם, שאמה (שהיתה גם אמו של החזו"א) חשה שלא בטוב, ואמרה לאמי "אני מתפללה שר' ישעי' (החזו"א) לא בא לבקרני", והלכה אמי וסיפרה זה לאחיה החזו"א, ומיד כששמע החזו"א מכך, החל לרוץ לעבר ביתה של אמו במהירות גדולה, עד שלא היה שייך להשיגו.

הגאון רבי יצחק הכהן פייגנבוים ראב"ד ווארשא זצ"ל סיפר מהרה"ק האדמו"ר מוהר"ש זצ"ל מסאכטשוב בעל "שם משמאל", שפ"א היה עם אביו מרן ה"אבני נזר" זצ"ל אצל הרה"ק מוהרי"ם מגאסטנין זי"ע וכיבדם בישיבה, את מרן ה"אבני נזר" בימינו אצל השלחן, ואת בנו ה"שם משמאל" בשמאלו נגד פני אביו, ולקח ה"שם משמאל" את כסאו והעמידו להלאה לבל ישב נגד פני אביו.

ונענה האדמו"ר מגאסטנין זצ"ל ואמר על ה"שם משמואל", שכנראה הוא מפרש את הגמרא בקידושין (דף ל"א ע"ב) "אל ישב במקומו", שאין הפי' שאל ישב במקומו ממש, אלא כעין מקומו, והגאון ר' יצחק הכהן זצ"ל אמר שהפי' הזה נכון ואמיתי.

כ"ק אדמו"ר מצאנז שליט"א אמר פעם, ששמע מחותנו הגה"צ רבי שמואל אונסדורפר זצ"ל על הא דאמרו חז"ל (מס' קידושין דף ל"א ע"ב): איזהו כיבוד אב לא יעמוד ולא ישב במקומו ולא יסתור את דברו, שיש שמדמים שצריך לכבד את האב בעת שהוא סמוך על שולחן אביו ומפרנסו ומאכילו ומשקהו וכל הצטרכותו הוא על אביו, אך אז אין כ"כ רבותא שמכבד אביו ומציית לדבריו, וע"ז באו חז"ל ואמרו, לא עומד במקומו ולא יושב במקומו, היינו כשהוא כבר אינו עומד במקום האב, שפנה והלך לדרכו, גם אז יכבד אותו...

הרבינו בחיי כתב דבר נפלא עה"פ (בראשית כ"ו, ט'): וישב יצחק ויחפור את בארות המים וגו' ויקרא להן שמות כשמות אשר קרא להן אביו, וז"ל: וממה שהתורה הודיעה זה, נראה שנחשב לו לזכות, ויש בזה התעוררות וק"ו שאל ישנה אדם מדרך אבותיו, שהרי יצחק אפילו שמות הבארות שקרא אותן אביו לא רצה לשנותן, וזה ק"ו לדרכי האבות ומנהגותיהם ומוסר שלהם, ואולי מפני זה לא נשתנה שמו (של יצחק) כמו שאר האבות, וזו מדה כנגד מדה.

בספר מעשה איש (ח"א עמ' מ"ג) מובא מהחזו"א, שנשאל אודות בחור צעיר שנתבקש לשוב מהישיבה לבית הוריו במושב, כיון שאביו חולה וצריך את בנו שיסעדנו, אולם בביתו היו אוכלים נבלות וטרפות וגם שמירת שבת היתה לקויה, ולא ידעו מה לעשות.

השיב החזו"א בהאי לישנא, "זאת אומרת, שהבן יעזוב אבא חולה ולא יבא אליו, ועוד שאני אמרתי ככה? איך יכול אני לומר כדבר הזה", וחזר השואל ושאל "אבל אין אוכלים שם כשר", והשיב "שישתדל לאכול כשר", ולבסוף אמר לבחור "סע הביתה, ותשתדל לחיות חיי עיר ולא חיי מושב הקרויים מתים"...

פעם אמרתי להבחורים ששאלו אותי מה דיבר עמי מרן אדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א בערב יום הקדוש, וסיפרתי להם שהתעניין אצלי היכן אכלתי את סעודת המפסקת. וכשהתפלאו, הוספתי ואמרתי להם, עכשיו אספר לכם מה עמד בראש מעייניו של הרבי שליט"א, במשך כל היום של ר"ה לפני שנים רבות. בשנים הללו היה להרבי מנין בפני עצמו בר"ה, והמנין היה בקצה השני של העיר בני ברק, במרחק מקרית וויז'ניץ. היתה לי כמה פעמים הזכיה להיות בראש השנה במחיצת הגה"ק בעל "ישועות משה" זי"ע, בפרט אחר נישואי, כשהתגוררתי תקופה קצרה בארץ ישראל.

באותה תקופה, הייתי ממהר מאוד במוצאי ר"ה, ותיכף ביציאת החג הייתי הולך בזריזות לקצה השני של העיר, אל מעונו של הרבי שליט"א, והייתי מוסר לו "באריכט" [ידיעה מפורטת] איך עבר ר"ה בוויז'ניץ. תיכף ומיד כשהרבי היה מבחין בי – אף לפני

שבירך אותי בברכת "א גוטע וואך און א גוטע יאר" – היה שואל אותי מיד מתוך התרגשות גדולה "ווי אזוי פילט דער טאטע???"...

בספר "שאל אביך ויגדך" (חלק ג') מסופר, שהמגיד המפורסם הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל סיפר: אברך אחד עלה להתיישב בארץ ישראל ביחד עם אמו האלמנה, ותוכניתו היתה לשכן את אמו בביתו יחד עם משפחתו, כדי שיוכל כך לדאוג לכל מחסורה.

כשבא אל מרן ה"חזון איש" זצ"ל לשאול את דעתו על כך, לא הסכים עמו החזו"א, באומרו לו, אין זו הדרך הנכונה, כי מאחר שיששה עמה בקביעות, לא יימלט שמתוך רוב הזמן ורוב המעמסה לא יפגע פעם בכבודה, ואז יצא שכרו בהפסדו, "כיבוד האם הנכון הוא שידאג לשכן אותה בדירה משלה, ידאג לכל צרכיה, וגם ימצא אחרים שיתנדבו לבוא לעזרתה, וכדאי שישלם עבור הטירחה, כך היא תהנה יותר, וגם הוא יקיים מצות כיבוד אם כראוי".

בפסוק נאמר (בראשית כ"ט, י"ב): ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא. ויש להבין, מה רצה יעקב להגיד לה בכך שהוא אחי אביה.

ומבאר הרה"ק מסקולען זי"ע (בספר דברות קודש), שהתכוין לקיים מצות כיבוד אב ואם, וזהו אמרו "כי אחי אביה היא", שלכן הוא משקה את צאנה מחמת כיבוד אם, עיי"ש מש"כ בזה.

פארמאכט מיט טרערן...

ידוע ש"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע (שיומא דהילולא שלו חל בג' תמוז) היה מקבל כל יום יום מאות מכתבים, והרבי היה עונה על כל מכתב ומכתב, וגם אני בעצמי זכיתי לקבל מאת הרבי זצ"ל כמה וכמה מכתבים.

הרבי נהג לפתוח בעצמו כל מכתב ומכתב. ומסופר שפעם נשאל הרבי מהמזכיר [הגבאי]: למה צריך הרבי להטריח את עצמו לפתוח לבד את כל המכתבים, אני יכול לפתוח אותם עבור הרבי.

אמר לו הרבי: ישנם כמה אופנים איך סוגרים מעטפה, יש דרך אחת שמלקקים את זה [מ'לעקט עם צו] ומדביקים את זה וסוגרים, דרך אחרת היא שמדביקים את זה עם סקאטש טייפ - דבק סלוטייפ - scotch tape, עוד דרך יש, שמדביקים את זה עם דבק glue, ויש דרך רביעית, שסוגרים את זה עם סיכות הידוק - staples, כמעט כל המכתבים שבאים אלי, ווערט פארמאכט מיט טרערן [נדבקים עם דמעות]...

פרידמן - בלויא - ברוקלין RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON Lubavitch 770 Eastern Parkway Brooklyn, N.Y. 11213 493-9250 מזכ"ל מנהל שניאורסאהן ליובאוויטש 770 איסטערן פארקוויי ברוקלין, נ.י. בית, כיז סיון תשס"ח ברוקלין, נ.י. האברך הווי"ח אי"א נוי"ב וכו' מזה שלטת זלמן שיי ובי"ג ת"י שלום וברכה! במענה על המודעה מקבילות זמן תחנות ליום כ"ח סיון תשע"ו, הנני בזה להביע ברכה מכל מלך טוב מל טוב וטהור, בשעת טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל בבין עד על יסודי התורה והמצוה כפי שם מוראיים במאור שבמורה דומי מורה התמידות. ברכה מל טוב מל טוב	פרידמן - ברוקלין RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON Lubavitch 770 Eastern Parkway Brooklyn, N.Y. 11213 493-9250 מזכ"ל מנהל שניאורסאהן ליובאוויטש 770 איסטערן פארקוויי ברוקלין, נ.י. בית, ימי תעליחות ת'תשס"ד ברוקלין, נ.י. האברך שלטת זלמן שיי שלום וברכה! לקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע לו ברכתי ברכת כתיבה ותחיתמה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות. ברכה ג.ב. לאורה אינה מובנת שאלתה מה חידש הבעש"ט - ראה: תניא חייב בחתלתו. ועד לזכרונות כיום מותי אדמו"ר. (ג) האיסור למלא שחוק מיו כ"ו הוא רק למלא -היינו שתוא שחוק מותר. מתחנכו לבדוק התפילין שלו שתייבה כשירות כדי.
---	--

אז תבין לבד למה...

סיפר כ"ק אדמו"ר הרה"צ רבי ברוך האגער שליט"א מקאסוב, שאביו ידידי ש"ב כ"ק מרן אדמו"ר מקאסוב זצוק"ל (שיומא דהילולא הראשון שלו חל בכ"ג סיון) היה נוהג בקביעות לבקר אצל אמו ש"ב הרבנית הצדקנית מקאסוב-זאלישטשיק ע"ה. בכל פעם שהיה מבקר אצל אמו, היתה קונה לו מאכל שנקרא קורן-מאפין corn muffin (עוגיית תירס), והרבי היה אוכל את העוגה ומודה לה על כך.

לאחר פטירת אמו הרבנית הצדקנית ע"ה, הלך אחיו של הרבי ה"ה ידידי ש"ב כ"ק מרן אדמו"ר מקאסוב-זאלישטשיק שליט"א לבקר אצל אחיו הגדול האדמו"ר מקאסוב, ולפני שהגיע אליו, קנה עבורו את המאכל הנ"ל והביאו לביתו. הרבי הודה לו על כך והניחו על השולחן.

האדמו"ר מקאסוב-זאלישטשיק ממתין שאחיו האדמו"ר מקאסוב יאכל את המאכל, והוא רואה שהרבי לא מתקרב אל המאכל כלל. אז הוא שאל את אחיו "למה הרבי אינו אוכל את מה שהבאתי לו?". אמר לו הרבי מקאסוב "אתה שואל אותי למה? - כשתטעם את זה, תבין לבד למה..."

משולחן הקוראים

לכבוד מערכת "מכון אפריון לשלמה" הי"ו

ראיתי את הגליון "נועם שיח" על כיבוד אב ואם" (אמור תשפ"ה, מס' 279 - "חמורה שבחמורות"), והוא נפלא ביותר. הוא באמת זיכוי הרבים גדול מאד.

הנה כמה הוספות בענין "כיבוד אב ואם".

1 - בספרו של אאמו"ר ז"ל "צאנו, בתפארתה ובחורבנה" מביא סיפור נפלא על יהודי מצאנו, שזכה לאריכות ימים בזכות מצוה זו, ומה שאמר על זה הרה"ק ר' אריה ליבוש הלברשטאם אב"ד צאנו זי"ע, עי"ש עמוד קע"ב-קע"ד.

2 - עוד שמעתי ממנו על בן עירו שנתפס ל"ע לקומוניזם' לפני המלחמה (הוא היה יתום מבית עני ואביון, והרי הם הבטיחו לקחת את הכסף של הנגידים ולחלק לעניים, אולם קיימו רק את החצי הראשון...), והיה עושה כל שנה סוכה כדי לשמח את אמו האלמנה, אע"פ שהוא עצמו כבר לא דקדק כ"כ במצוות, ואף הביא בחוליה רופא מיוחד, ושילם על זה משכורת של כמה חדשים... הוא ניצל במלחמה וזכה לאריכות ימים...

3 - עוד סיפר לי על יהודי מאנטווערפן, א דיאמאנטער, שהיה לו אב זקן שישב במשרד שלו, אולם למעשה כבר לא היה כל כך בענינים, ויהודי זה לפני כל עסקה שביצע, פנה לאביו ושאל האם לעשות כך או לא, ולא עשה שום גישעפט בלי לקבל רשותו תחילה...

4 - היה יהודי באנטווערפן ר' יחזקאל גאלדשטאף ז"ל, שהיה לו אב זקן באר"י, וסיפר לי יהודי ששמע מה'בית ישראל' מגור זי"ע, שהפליא את הכיבוד אב שלו, ואמר שלא ראה בעולם עוד אחד שקיים מצוה זו כמוהו (והרבה יש להאריך על יהודי זה)...

5 - שמעתי מנכד ה'פני מנחם' מגור זי"ע, ששמע מפ"ק כי כאשר יהודי נמצא ב'שנה' אחרי אביו או אמו, ואינו יכול להשתתף בשמחות, כדאי לו להגיד לבעלי השמחה שאינו משתתף בשמחה בגלל שהוא בשנת האבל אחר או"א, ובזה הוא מקיים "מכבדו בחייו מכבדו במותו".

מוקירכם בברכה מרובה

צבי יעקב לעהרער

ירושלים עיה"ק

משהו הנוגע למעשה

שמעתי שפעם היה ראש ישיבה אחד שביקש מבחור אחד בשיבתו שהוא רוצה ללמוד עמו בחברותא מידי יום ביומו. הבחור נתרגש מאד ושאל את ראש הישיבה "מה רוצה ראש הישיבה ללמוד עמי?" ענה לו ראש הישיבה "אני רוצה ללמוד עמך הלכות כיבוד אב ואם". כשהבחור שמע את הרעיון של ראש הישיבה, נענה ואמר "האם לא מוטב ללמוד משהו הנוגע למעשה?"...

תמוז תשפ"ה

נא לא לקרוא בשעת התפילה
או הקריאה בתורה
moramikdashbb@gmail.com

גיליון חודשי לאבות ולבנים
מורא מקדש
בענייני תפילה וקדושת בית הכנסת

לשם יחוד

מובא בשם הרה"ק בעל ה"ישועות משה" מוויז'ניץ זי"ע שהיה מעורר: "כשם שמכין האדם את עצמו באמירת 'לשם יחוד' טרם יגש לקיים מצות עשה של תקיעת שופר, וכן לקריאת המגילה וכדומה, הוא הדבר כשניגשים לקיים מצות עשה דאורייתא של 'כבד את אביך ואת אמך' צריכים להכין את עצמנו לכך, שכן אף זו היא מצות עשה דאורייתא".
נועם שיח מאת הגרש"ז פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב

צום-פינטל

"אין טובל זיך אין כיבוד אב"

הגה"צ אב"ד סאנטוב שליט"א ברענגט אין נועם שיח פארלאפענע וואך - פר' ויגש, אן עובדא איבער די געוואלדיגע כיבוד אב פון כ"ק אדמו"ר מבאיאן שליט"א. אז אמאל ערב יום הקדוש בעפאר כל נדרי, ווען דער גבאי איז געקומען באגלייטן דעם רבין צום מקוה, האט דער רבי שליט"א געזאגט אז ער קען נישט גיין אין מקוה צוליב וואס ער איז פארנומען זיך אפגעבן מיט זיין טאטע.

מחיה מתים בביקורו...

לאחרונה (פרשת אח"ק תשפ"ה) נסעתי למאנסי להשתתף בשמחת ברית מילה של נכד נ"ו. באמצע הברית, כננס איש אחד שלא היה מוכר לי. הלה ניגש אלי ונתן לי שלום, החזרתי לו שלום, ושאלתי אותו לשמו, הציג הלה את עצמו שהוא יהודי מאריך ישראל ששוהה כעת באמריקה, וסיפר, שכשראה בבית המדרש מודעה שהיום יתקיים כאן ברית לאחד מנכדיי, החליט לבא לכאן לפגוש אותי, כי הוא רוצה לספר לי דבר נפלא ביותר, וכך סיפר:

בשנה שעל"ט (פרשת יתרו תשפ"ד) יצא לאור גליון "נועם שיח" תחת הכותרת "אין לי זמן" (מס' 247), ושם התפרסם סיפור נורא אודות אחד שלא היה לו זמן להתקשר אל אביו, עיי"ש. מספר האיש: כשקראתי את הסיפור, קיבלתי התעוררות גדולה ונפלאה עד מאוד להתחזק בענין מצות כיבוד אב, וקראתי שוב את הסיפור, עד שמלאו עיניי דמעות, התחלתי לחשוב "היכן אני אוחז בעולם?" [וואו האלט איך אויף דער וועלט], גם לי יש אב זקן המתגורר בארץ ישראל, בעיר אחת שהיא לא כל כך רחוקה ממקום מגורי, מפעם לפעם - מספר האיש - הייתי נוסע לבקר אותו, אבל בתקופה האחרונה כבר הפסקתי לנסוע אליו לבקר, לא בגלל שזה רחוק, כי כאמור העיר בה אבי מתגורר לא כל כך רחוק ממקום מגורי, אלא בגלל שזה טירחה גדולה בשבילי, אין לי רכב, כשאני צריך להגיע אליו אני צריך לנסוע עם אוטובוס, ולכן הפסקתי לנסוע אליו, אבל על זה אני כן מקפיד - מספר האיש - אני מתקשר אליו בכל ערב שבת לברך אותו בברכת "גוט שבת"... אבל כשקראתי את הסיפור בגליון "נועם שיח" הנ"ל, התעוררתי מזה מאוד, והחלטתי שמעתה אני מתחזק וממשיך לנסוע אל מקום מגורי אביו כדי לבקר אצלו ולכבדו.

תיכף ומיד, בעוד ההתעוררות גדולה אצלי, עליתי על האוטובוס, נסעתי לעיר מגורי של אבי. מיד בהיכנסי לבית אבי, ואבי ראה אותי, ראיתי שאורו עיניו, ראיתי על אבי איך שהחייתי אותו מאוד מאוד בביקורי אצלו. אבי הודה לי מאוד על טירחתי ועל ביקורי, ואז החלטתי שבעז"ה בכל שבוע אני הולך לנסוע אל אבי ולבקר אצלו. ואכן אני עומד איתן בקבלתי בס"ד, מאז אני מקפיד לנסוע ולבקר אצל אבי מידי שבוע בשבוע! אני עולה על אוטובוס, נוסע לעירו, מבקר אצלו, ואח"כ חוזר לעיר מגורי, זה לא לוקח כל כך הרבה זמן, אבל הבחנתי שמאז שהתחלתי שוב לבקר אצל אבי, נעשה אבי איש אחר - אן אנדערע מענטש! מיינ טאטע איז געווארן אויפגעלבת [אבי מחיה את עצמו], וכשראיתי את שמחתו של אבי בביקורי, תפסתי את עצמי שכל אותו הזמן שלא נסעתי אליו, היה כואב לאבי מאוד מאוד על זה שאני לא מבקר אצלו, יהודי מבוגר, שבנו מתגורר לא כל כך רחוק מביתו והוא לא בא לבקר?! הוא מתקשר כל שבוע, הכל טוב ויפה, אבל למה הוא לא בא לביקור?!!

וממילא - אומר לי האיש, יש לי עבורכם הכרת הטוב גדולה עד למאוד על שזיכיתם אותי במצוה גדולה ונשגבה זו של כיבוד אב, לא רק שזיכיתם אותי במצות כיבוד אב, אלא שעל ידי זה זכיתי להחיות פשוטו כמשמעו את אבי, אני רואה בחוש שאני ממש מחיה אותו! ואני מקוה, שבזכות מצוה זו של כיבוד אב, אזכה לברכה האמורה בתורה לכל אלו המכבדים את אבותיהם, "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך"...

דארט ווערט אלעס פארשריבן

בשב"ק פרשת בהר בחקותי העעל"ט (תשפ"ה), שהיתי בבארא פארק, ובצפרא דשבתא הלכתי להתפלל בבית מדרשו של כ"ק אדמו"ר מוויזשניץ-בארא פארק שליט"א.

כשהגעתי לבית המדרש אחזו באמצע אמרתי "קרבות". הרבי הבחין בי, ניגש אלי והושיט לי ידו ל"שלום", ושאל אותי אם כבר היה לי "קאווע" [קפה], אמרתי להרבי שאינני שותה קאווע. שאל אותי הרבי: א גלאז קאלטע וואסער טרינקט מען יא? [כוס מים קרים כן שותים], נענעתי בראשי לאות "הן", והרבי ביקש מיד מן ה"הויז בחור", שיכניס עבורי כוס עם מים קרים.

אחר התפילה שאלני הרבי: אויב מ'וואלט געמעגט פרעגן, פארוואס קאווע טרינקט מען נישט פארן דאווענען, אבער קאלטע וואסער טרינקט מען יא? [אם מותר לשאול, מדוע קפה אינכם שותים לפני התפילה, אולם מים קרים אתם כן שותים]. אמרתי להרבי: דאס האט גארנישט מיט "פארן דאווענען", איך טרינק קיינמאל נישט קיין קאווע! [אין לזה שייכות לענין לפני התפילה, אף פעם איני שותה קפה]...

שאל אותי הרבי בפליאה גדולה: ס'איז דא עפעס א "קפידא" נישט צו טרינקען קיין קאווע? [יש איזה קפידא שלא לשתות קפה]. אמרתי להרבי: ביי אונז איז דא איין "קפידא", נישט צו האבן קיין "קפידות", נאר פשוט, איך האב עס נישט ליב [אצלנו יש רק קפידא אחת, שלא להקפיד (ועי' נועם שיח פרשת ואתחנן תשפ"ד, מס' 261, עמוד כ"ג) רק פשוט, אינני אוהב את זה]...

אחד מן העומדים שם שמע את הדברים, והגיב: זאג נישט פאר קיינעם אז דו טרינקסט נישט קיין קאווע, מ'וועט מיינען אז עס פעלט דיר א שריפל [אל תגלה לאף אחד שאינך שותה קפה, כי עלולים לחשוב שחסר לך בורג]... אמרתי לו: הנה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א שרייט א גאנצע צייט, אז אויב מ'איז מקבל "בושות", איז דאס מסוגל אויף גרויסע זאכן [הנה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א צועק תמיד שאם מקבלים "בזיונות" זה מסוגל לישועות גדולות]...

אחר כך שאל אותי הרבי: מ'איז דא אלץ "שווייץ", אדער מ'האט דא א "שמחה"? [נמצאים כאן בתור "שווייץ", או שיש לכם כאן שמחה] (ועי' נועם שיח פרשת דקדושים תשפ"ד, מס' 255, עמוד י"ט). אמרתי להרבי שהפעם הקודמת שהייתי כאן ב"שווייץ", היה בשנה שעברה בפרשת "אחרי", ועכשיו באנו שוב...

אמר הרבי: אז מ'קומט דא צוריק און מ'פארט נישט קיין "שווייץ", איז א סימן אז מ'קען אויפטון דא וואס מ'טוט אויף אין שווייץ [אם חוזרים לכאן ואין נוסעים לשווייץ, הרי זה סימן שיכולים להועיל כאן מה שמעילים בשווייץ]... אחר כך נענה הרבי אל הסובבים אות: ווען מ'רעדט מיטן סאנטוב'ער רב, דארף מען אכטונג געבן וואס מ'זאגט, ווייל אלעס ווערט פארשריבן [כאשר משוחחים עם אב"ד סאנטוב, צריכים להיזהר מה שאומרים, כי הכל נכתב]...

אמרתי להרבי: מ'דארף אלץ אכטונג געבן וואס מ'זאגט, צו איך בין יא דא צו איך בין נישט דא, ווייל אויבן ווערט אלעס פארשריבן, וואס מ'טוט און וואס מ'רעדט, ווי ס'שטייט (מסכת אבות פרק ב' משנה א') "וכל מעשיך בספר נכתבים" [תמיד צריכים להיזהר מה שאומרים, בין אם אני נמצא כאן ובין אם לא, כי למעלה הכל נכתב, מה שעושים ומה שמדברים, כמו שכתוב "וכל מעשיך בספר נכתבים"]...

נענה הרבי: גערעכט! נאך א מול אז ס'איז דא א "נועם שיח", וואס דאס טוט אונז דערמאנען אז מ'דארף אכטונג געבן וואס מ'רעדט [צודק! מול שיש "נועם שיח", אשר זה מזכיר לנו שצריכים להיזהר מה שמדברים]...

סיפרתי להרבי, שכאשר המציאו את העטיפה-ריקארדע"ר [מכשיר הקלטה], הכניסו כלי זה אל הנה"ק בעל "חפץ חיים" זצוק"ל, והחפץ חיים הבנון בכלי והתחיל לבכות, ואמר: דאס טוט אונז דערמאנען, וואס אלעס וואס מ'רעדט ווערט ריקארדירט אויבן [זה מזכיר לנו, שכל מה שמדברים מוקלט למעלה כמו שאמר (שם) "יזאון שומעת"]...

אמרתי להרבי: פון מיר דארף מען נישט אזוי מורא האבן, נישט אלעס וואס מ'זאגט ווערט געשריבן, אדרבה, זייער אסאך זאכן וואס איך זע און וואס איך הער בלייבן "פנימי" [ממני אין צריכים לירא כל כך, לא כל מה שאומרים נכתב, אדרבה, הרבה מאוד דברים שאני רואה ואני שומע נשארים בפנים]...

וסיפרתי להרבי, שפעם ייחתי אצל כ"ק אדמו"ר מסקווירא שליט"א, הרבי סיפר לי זכרונות נפלאים, מהתקופה בה שהה במחיצת חו"ר הרה"ק האמרי חיים"ז ע"ע. בין הדברים סיפר לי הרבי איזה דבר, ואחר כך הפטיר באזני בלחישא "דאס זאג איך נאר פאר דיר, דאס דארף מען נישט ברענגען" [את זה אני אומר רק לך, אין צורך להביא את זה]...

אבל למעלה - אמרתי להרבי מוויזשניץ - אין יכולים לברור "זה כן וזה לא", מה שאומרים ומה שעושים, הכל נכתב, בין אם רוצים ובין אם לאו, כמו שכתוב "וכל מעשיך בספר נכתבים"...

